

УДК 687.01:687.1

<https://doi.org/10.32782/2415-8151.2024.34.28>

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ТОПМОДЕЛІ НАОМІ КЕМПБЕЛЛ НА СВІТОВУ FASHION-ІНДУСТРІЮ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ВИСТАВКИ МУЗЕЮ ВІКТОРІЇ Й АЛЬБЕРТА, ЛОНДОН)

Дихнич Людмила Петрівна

кандидат історичних наук, професор кафедри фешн і шоу-бізнесу,
Київський національний університет культури і мистецтв,
Київ, Україна,
e-mail: dl5020640@gmail.com, orcid: 0000-0003-1778-7551

Анотація. **Мета** статті: проаналізувати основні етапи діяльності Н. Кемпбелл та виявити основні фактори її впливу на світову модну індустрію.

Методологія. У дослідженні було застосовано біографічний та історично-хронологічний методи, а також методи образно-стилістичного та формального аналізу зразків костюма та фотоматеріалів.

Результати. У статті проаналізовано фактори впливу діяльності топмоделі Наомі Кемпбелл на світову індустрію моди. На основі зразків одягу, взуття та аксесуарів, представлених на першій виставці в історії моделінгу «NAOMI: In Fashion» у Музеї Вікторії й Альберта (Лондон), висвітлено найвагоміші етапи кар'єри манекенниці, виявлено особливості співпраці з дизайнерами та її вплив на просування модних зразків. Встановлено історичні передумови появи терміну і встановлення статусу «супермодель», пов'язані з діяльністю Д. Версаче та рядом ключових подій, першою з яких стала публікація фото моделей, у т.ч. Н. Кемпбелл, на обкладинці британського журналу *Vogue* у січні 1990 року.

З'ясовано, що спадщина Н. Кемпбелл є вагомою сторінкою в історії не лише багатьох брендів одягу, а й світової моди з відображенням у подіумних показах, публікаціях провідних фешн-видань, з участю у публічних заходах культурно-мистецького спрямування, а також у наставництві й підтримці молодих моделей. Активна позиція Н. Кемпбелл є очевидною у пропаганді розмаїття в моді: вона послідовно спрямовувала свій голос для розв'язання проблем нерівності в індустрії, відстоюючи необхідність більшого представництва темношкірих моделей. Її зусилля не лише призвели до змін, а й надихнули незліченну безліч інших у світі моди наслідувати її приклад.

Наукова новизна. Вперше у мистецтвознавчих дослідженнях з дизайну проаналізовано творчий шлях, особливості співпраці з дизайнерами і роль у презентаційних практиках костюма окремої моделі. Джерелом дослідження послугував перший проєкт у світовій виставковій практиці, що експонується в Музеї Вікторії й Альберта.

Практична значущість. Результати проведеного дослідження є підґрунтям для укладання монографій, навчальних посібників, курсів лекцій з історії дизайну та історії моделінгу.

Ключові слова: дизайн одягу, моделінг, топмодель, fashion-видання, виставка, презентація костюма, історія моди.

ВСТУП

У лондонському Музеї Вікторії й Альберта (Музеї V&A) 22 червня 2024 р. відбулася надзвичайна подія: вперше у світовій виставковій практиці відкрито виставку, присвячену спадщині відомої моделі – демонстраторці одягу – Наомі Кемпбелл. Проект під назвою «NAOMI: In Fashion» триватиме до 6 квітня 2025 р. і демонструє потужний вплив моделі на сферу моди за останні чотири десятиліття. Експонати виставки – предмети особистого гардеробу Н. Кемпбелл, які включають біля 100 одиниць одягу і аксесуарів від таких найвідоміших дизайнерів, як Alexander McQueen, Azzedine Alaïa, BOSS, Burberry, Chanel, Dolce & Gabbana, Versace, Jean Paul Gaultier, John Galiano, Karl Lagerfeld, Kenneth Ize, Torishéju Dumi, Valentino, Virgil Abloh, Vivienne Westwood і Yves Saint Laurent, а також зразки одягу з дизайнерських архівів колекцій Музею V&A.

Виставка викликала надзвичайний інтерес професіоналів і шанувальників сфери моди; її проведення висвітлюється численними ЗМІ та спеціалізованими виданнями у сфері моди і дизайну. Широкий резонанс даної події свідчить про потребу і необхідність виділення значення не лише імені дизайнера, що створює новий зразок одягу, а й демонстратора нового зразка, завдяки якому дуже часто дизайнер і його інновація асоціюються з образом та унікальними рисами моделі.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Моделінг як самостійна сфера діяльності в системі моди представлена здебільшого зарубіжними виданнями, а окрема постать моделі не стала об'єктом наукового розгляду; певні тенденції в діяльності Н. Кемпбелл розкрито авторами спеціалізованих fashion-видань. Авторка видання «Fashion моделінг: відкрийте секрети професії» К. Т. Хаворт на прикладах діяльності відомих моделей зосереджує увагу на проблемах і перевагах модельної справи [7]. Комерційний аспект модельного бізнесу, в якому чисельна кількість продукції має бути прорекламована і продана масам, розкрито у виданні Д. Кінг [10]. Сучасні тенденції моделінгу висвітлюють fashion-аналітики, зокрема, Айлін Ю [25] аналізує роль Instagram в кар'єрі сучасної моделі та звертається до провідних персоналій: «Сьогодні модельна індустрія виглядає зовсім не так, як десять років тому. Як і в інших секторах індустрії моди, вплив соціальних мереж породив нові тенденції в модельному бізнесі. Зазвичай моделі починали свою діяльність через модельні агенції. У наші дні нові обличчя найчастіше з'являються в Instagram,

і кількість їхніх підписників до того, як вони підпишуть контракт з агентством, так само важлива, як і портфоліо моделей [25].

Авторка наводить дві протилежні думки найвідоміших моделей. Так, Джиджі Хадід, у якої на сьогоднішній день 51,8 млн підписників в Instagram вважає, що компанії будуть звертати увагу на кількість відвідувачів у соціальних мережах і здатність знаходити спільну мову з різними віковими групами і різними людьми. На її думку, бути просто зрозумілими і показувати людям різні сторони свого життя і себе, – це те, що шукають бренди. Натомість, Наомі Кемпбелл зазначає: «Я просто відчуваю, що жінки мого покоління, такі як Сінді Кроуфорд, Лінда Євангеліста, Крісті Тарлінгтон, Клаудія Шиффер, повинні були заслужити свій статус та пройти свої сходинки, щоб мати те, чого ми досягли». Кемпбелл також заявила, що якби вона могла зробити все це знову, вона б однаково обрала той самий старомодний шлях, а не стала би розвивати кар'єру через Instagram [25].

Окремі публікації щодо біографії та найвагоміших етапів творчого і комерційного аспектів діяльності Н. Кемпбелл висвітлено у статтях К. Санчес [18], Н. Арора [3; 4], Л. Суддя [9] та ін. Так, Н. Арора зазначає, що одним з найзначніших внесків Н. Кемпбелл у сферу моди була її роль у просуванні та вихованні молодих чорношкірих моделей, а також вплив на дизайнерів і модні будинки з метою усвідомлення ними важливості розмаїття. «Її зусилля допомогли прокласти шлях новому поколінню моделей з різних етнічних груп, перетворивши модний ландшафт на представницький простір», – стверджує авторка [3].

Українське видання Vogue також висвітлює біографічні матеріали та актуальні сюжети щодо діяльності однієї з найвпливовіших манекенниць. В огляді ключових фактів її життя виділено період 1990-х рр., коли вона здобула популярність разом із такими супермоделями, як Сінді Кроуфорд, Крісті Тарлінгтон, Карла Бруні, Хелена Крістенсен і Клаудія Шиффер. Підхоплюючи захоплення публіки супермоделями, взимку 1996 р. компанія Hasbro випустила серію ляльок із зображеннями Наомі Кемпбелл, Клаудії Шиффер і Карен Малдер. Образ ляльки Кемпбелл було представлено в тренді 1990-х, у рожево-чорній вечірній сукні [1]. Слід зазначити, що в даному випадку лялька є не лише способом тиражування образу популярної особистості, а й засобом відображення та фіксації моди певного історичного періоду.

Провівши огляд публікацій з тематики дослідження можна стверджувати, що значення діяльності окремої моделі – демонстраторки одягу – не знайшло належного опрацювання в працях дослідників, отже, потребує осмислення та уваги. Підтвердженням того, що індивідуальний вплив демонстратора одягу на імідж дизайнера представляє значний дослідницький інтерес, стала перша виставка Музею Вікторії й Альберта 22 червня 2024 р., присвячена Н. Кемпбелл.

МЕТА дослідження – виявити аспекти впливу Н. Кемпбелл на систему моди та на презентаційні практики інновацій в дизайні одягу.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Кар'єра Наомі Кемпбелл розпочалася в ранньому віці: її помітили в м. Лондон, коли їй було лише 15 років, а у 1988 р. у вісімнадцятирічному віці вона увійшла в історію як перша чорношкіра модель, що з'явилася на обкладинці паризького *Vogue*. У зрілому підлітковому віці Кемпбелл переїхала до Нью-Йорка, занурившись у яскраве світське і модне життя. Вона сформувала творчі й дружні стосунки з такими дизайнерами, як Марк Джейкобс і Анна Суї. З початку 1990-х рр. за нею закріпився статус супермоделі; і до сьогодні Кемпбелл залишається одним з найбільш впізнаваних облич у світі моди, з'являється в музичних кліпах, випускає власні парфуми і виступає за різноманітність на подіумі.

Старша кураторка моди Музею V&A та цієї виставки Соннет Стенфілл підкреслила її важливість і зазначила: «Було так багато виставок про модельєрів і фотографів моди, але моделі часто залишаються за бортом історії. Чудова 40-річна кар'єра Наомі Кемпбелл дійсно доводить, що вона є взірцем у цій галузі» [11]. Дехто ставив під сумнів рішення Музею Вікторії та Альберта, авторитетного музею декоративно-прикладного мистецтва, присвятити виставку моделі. Але кураторка сказала: «Найкращі моделі – це не просто моделі. Вони слугують творчим натхненням і є творчими співавторами з дизайнерами. Незрівнянна хода Наомі Кемпбелл і її чарівна сила перед камерою стали легендою моди» [11]. У рамках підготовки до виставки С. Стенфілл кілька годин брала інтерв'ю у моделі.

Підтвердженням того, що представлення кар'єри моделі є можливим завдяки дизайнерським виробам, які вона демонструвала, є ще одне висловлювання С. Стенфілл: «Для мене як для історика моди найзахоплюючим є те, як її 40-річна кар'єра

перетинається з кращими зразками високої моди. Ми розповідаємо про історію кар'єри через одяг – одяг, який є надзвичайним» [19]. Серед найяскравіших експонатів – ефектний корсет 1989 р. від Thierry Mugler, натхненний автомобілем, образ Н. Кемпбелл з останнього показу Alexander McQueen Сари Бертон, рожевий ансамбль від Valentino, в якому вона з'явилася на Met Gala 2019 р., і знаменита пара неймовірно високих туфель на платформі від Vivienne Westwood, у яких Кемпбелл з'явилася на подіумі під час свого культового показу 1993 року (рис. 1, 2) [20].

Рис. 1. Кемпбелл на фото в Музеї V&A [20]

Рис. 2. Кемпбелл на фото в Музеї V&A [20]

Виставка відкривається відеокліпами Кемпбелл на подіумі, що ілюструють її легендарні виходи і закладають основу для кар'єри супермоделі. Перший розділ «Становлення Наомі» присвячений її дитинству, розкриває життя мешканки південного Лондона в 1970-х рр., коли вона прагнула кар'єри на сцені і виступала в музичних кліпах 1980-х рр. для таких артистів, як Боб Марлі і Culture Club. Її життя змінилося, коли у віці 15 років до неї підійшла модельна агентка Бет Болдт

під час шопінгу зі шкільними друзями; через три роки по тому вона з'явиться на обкладинці Vogue і дефілюватиме для відомих дизайнерів у Лондоні, Парижі, Мілані та Нью-Йорку [20].

Наступний розділ «Супермодель» відсилає до Наомі та її однолітків у 1990-х рр., коли мода стала масовою. Наомі Кемпбелл, хоча все ще була підлітком, була в центрі модних подій, і провідні дизайнери відстоювали її таланти. Вона вийшла за межі світу моди, знімаючись у музичних кліпах, випустивши власні парфуми і відстоюючи розмаїття творчих проявів. Далі виставка переходить до розділу «Аззедін Алайя», присвяченому стосункам Кемпбелл з покійним франко-туніським дизайнером і тому, як вона надихала його творчість. Після цього слідує розділ, присвячений Нью-Йорку, куди Кемпбелл переїхала у віці 17 років, щоб зануритися в бурхливе модне і світське життя міста [20].

У розділі «Зразок» розглядається рання співпраця моделі з модними будинками: від Dolce & Gabbana і Vivienne Westwood до Jean Paul Gautier і «Алхімія», в якій основна увага приділяється унікальним можливостям Кемпбелл для камери і співпраці з всесвітньо відомими фотографами, включно зі Стівеном Мейзелем, Артуром Елгортом, Патріком Демаршельє і Девідом Бейлі. На виставці також представлена велика колекція фотографій, що відобразили Наомі Кемпбелл у деяких з її найбільш знакових поз і локацій. Відомі фотографи, такі як Маріо Тестіно, Стівен Майзел і Герб Ріттс, зробили свій внесок у цей візуальний архів, пропонуючи зазирнути в мистецтво за камерою. Кожна фотографія супроводжується коментарями самої Кемпбелл, а також фотографів і дизайнерів, з якими вона працювала, що забезпечує насичену розповідь, яка доповнює візуальну експозицію. В останньому розділі «Архетип» розповідається про те, як демонстраторка одягу відстоює інтереси друзів, про моменти, що визначають її кар'єру, а також про роботу з дизайнерами-початківцями [20].

Виставка завершується порадами про те, як «ходити як Наомі», а також подіумом, на якому моделі-початківці можуть попрактикуватися. «Відведіть плечі назад... рухайтесь під музику» і зосередьте погляд на камері», – радить супермодель [11].

Яскравим доповненням експонатів костюмів «NAOMI: In Fashion» є мультимедійні інсталяції, які оживляють виставку. Вони включають відеозаписи найпам'ятніших моментів показів Кемпбелл, інтерв'ю та закулісні погляди на світ моди. Ці інсталяції пропонують відвідувачам інтерактивний досвід,

даючи їм змогу глибше зануритися в історію, що стоять за експонатами, і краще зрозуміти вплив Н. Кемпбелл на індустрію моди [4].

Fashion-аналітик Н. Арора відзначає, що вплив топмоделі простирається далеко за межі подіуму. Протягом всієї своєї кар'єри вона використовувала свою платформу для захисту розмаїття, рівності та соціальної справедливості. Вставка присвячує розділ активізму Кемпбелл, підкреслюючи її зусилля у просуванні темношкірих моделей в індустрії моди та за її межами. Сюди входить її робота з благодійними організаціями, її роль в компанії за расову рівність та її підтримка молодих дизайнерів і моделей із недостатньо представлених верств населення. Виставка демонструє її участь у різних гуманітарних зусиллях, включно з її роботою з благодійною організацією Fashion for Relief, яку вона заснувала 2005 року. За допомогою цієї організації Кемпбелл збирила мільйони доларів на ліквідацію наслідків стихійних лих і боротьбу зі злиднями по всьому світу [4].

Проект «NAOMI: In Fashion» також досліджує роль Н. Кемпбелл у руйнуванні бар'єрів в індустрії моди. Будучи однією з перших темношкірих супермоделей, які досягли міжнародної популярності, вона була першопрохідцем, кидаючи виклик стереотипам і прокладаючи шлях майбутнім поколінням моделей. Виставка заглиблюється в труднощі, з якими вона зіткнулася і які пододала, пропонуючи надихаючу історію стійкості та рішучості [4]. Виставка задумана як інформативна і візуально насичена, з ретельно підібраними експозиціями, які підкреслюють артистизм і майстерність представлених предметів одягу. Музей також пропонує екскурсії, семінари та бесіди, вперше надаючи відвідувачам можливість поглибити своє розуміння впливу видатної моделі на моду і культуру.

Зупинимося детальніше на співпраці моделі з дизайнерами. Її тісний зв'язок з Близьким Сходом був очевидним через деякі зразки її вбрання, не в останню чергу через творчість франко-туніського дизайнера Аззедіна Алайя. Кемпбелл поділяла з ним професійний і особистий зв'язок, ставши «музою» для дизайнера. Це центральна точка експозиції, де багато з творінь Алайї, які носила модель, виставлені в спеціальній зоні. Вони подружилися на початку її кар'єри, і Кемпбелл, яка ніколи не знала свого батька, часто ласкаво називала Алайю своїм «татом»; він зіграв вирішальну роль у розвитку її кар'єри, познайомивши її з індустрією і багатьма її професіоналами [9].

Роки становлення Алайї були тісно пов'язані з клієнтами, що шили одяг на замовлення; серед яких були такі легендарні особистості, як Луїза де Вільморен, Арлетті і Грета Гарбо. Натхненний своїм другом Тьєрі Мюглером, він представив свою першу колекцію 1979 року. Авторські прийоми драпірування фігури трикотажем і еластичними тканинами походять з вивчення ним скульптури в художній школі в Тунісі: «Коли я працюю над одягом, він повинен струменіти по тілу», – говорив модельєр [2]. Отже, Алайя прагнув показати «нове тіло», відштовхуючись від скульптурних засобів виразності та знайшов натхнення в скульптурній статуї Н. Кемпбелл (рис. 3).

Він також був одним з тих кутюр'є, які володіли кожним кроком у створенні одягу: розробляв викрійку, переносив безпосередньо на тканину форми та об'єми, які він бачив у своїй уяві, потім розкрюював тканину і завершував виріб за своїм баченням. Винаходячи нові форми з простої взаємодії складних стібків, Алайя став творцем позачасових форм в костюмі. Його вплив на сьогодишню моду є вагомим, оскільки він надавав перевагу одягу, який залишається в моді на протигагу тому, що зникає з часом. Він любив говорити: «Я створюю одяг, жінки створюють моду» [2]. Серед основних експонатів виставки – трикотажне боді з леопардовим принтом з колекції дизайнера осінь–зима 1991 р., увічнене на фотографії Герба Рітца для журналу Interview.

Одним з найвідоміших образів, які Н. Кемпбелл демонструвала на подіумі для Thierry Mugler, є ефектний ансамбль з колекції Roulé Comme une Buick (Керуй як Buick),

створений Тьєрі Мюглером у співпраці з Жан-Жаком Урсеном (Jean-Jacques Urson) (рис. 4). Протягом 30 років, колекція за колекцією, Т. Мюглер розгортав своє авангардистське бачення моди. Під його імпульсом на подіумі з'явилася нова жінка, і вона виглядала потужною завдяки переробленому та структурованому дизайнером наприкінці 1970-х рр. силуету, який був миттєво впізнаваним, мав тонку корсетну талію, великі плечі і підкреслені груди та стегна. Як стверджує Н. Бондил, в його моделях передбачається яскраво виражена жіночність, ...його виробу спрямовували жінок до емансипації через утвердження «броньованого тіла», яке, безсумнівно, було стійким до будь-яких соціальних образ. «Крім силуетів, його віртуозність також ілюструється використанням нетрадиційних матеріалів: адаптуючи гуму, хром, смолу й оргскло до вигинів тіла, дизайнер позначив виразний поворотний момент у моді 1980 – 1990-х рр., яка поступово стала радше фантазійною, ніж придатною для носіння. Його гостре око поєднало звільнену чутливість до світу наукової фантастики з чистим футуризмом. З Мюглером мода стала мистецтвом» [8].

Зимова колекція Buick демонструє «злиття» одягу з автомобілями: Т. Мюглер зробив відкриті посилання на американські автомобілі 1950-х рр., і зокрема на дизайни, створені Гарлі Дж. Ерлом. За допомогою свого вибору крою та матеріалів дизайнер намагався вловити їхні потужні лінії, де метал зустрічається з тканиною. Буквальним прикладом було знамените вбрання «roule comme une Buick» (водити як Buick), яке показала Наомі Кемпбелл. Модель ілюструє дух

Рис. 3. Наомі Кемпбелл під час показу колекції Azzedine Alaïa осінь–зима 2017; фото моделі з дизайнером [6].

фантастики Т. Мюглера, відомий змішання гумору і чуттєвості [8]. Зроблений з кольорового пластику та акрилу, корсет нагадує капот автомобіля, доповнений червоними фарами і металевою решіткою. У поєднанні з блискучою спідницею з паєтками Кемпбелл пізніше в цьому образі разом з Мюглером сфотографував Стівеном Мейзелом для розвороту в *Vogue Italia* (рис. 5).

Десятирічне партнерство з італійським дизайнером Джанні Версаче (рис. 9) зародилося випадково 1987 р. під час вечері в Нью-Йорку, організованої Радою модельєрів Америки; тоді моделі було 17 років. В інтерв'ю журналу *Vogue* вона згадує: «Це були феноменальні роки: з Елтоном Джоном і Принсом у першому ряду на показах *Atelier Versace*, рок-група *Inxs* грали наживо під час показів мод. І топмоделі були найняті всі відразу:

Іман, Лінда Євангеліста, Сінді Кроуфорд, Міла Йовович, Стефані Сеймур і Тетяна Патіц» [16]. Кожна з названих моделей була в трьох вбраннях на показах, у той час як Наомі була в десяти.

Ще декілька важливих обставин співпраці дизайнера і моделі, про які зауважує Н. Кемпбелл: «Він був першим, хто розпізнав нашу індивідуальність і заплатив нам відповідно. ...Він також був першим, хто запровадив концепцію ексклюзивності: ви прилетіли до Мілана або Парижа, і ви берете участь у показі тільки для нього. ...Показів моди такого рівня більше не бачили. Яка ще модель зможе похвалитися тим, що пройшла подіумом під живу музику Стінга, або Бон Джові, або Ленні Кравіца? ...Для кожної сукні він хотів іншу ходу, і якщо ти не витлумачиш це правильно, буде велике незадоволення» [16].

Рис. 4. Наомі Кемпбелл під час показу колекції Тьєрі Мюглер, осінь-зима 1989 [12]

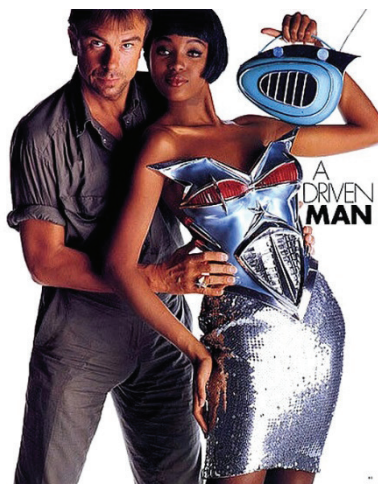

Рис. 5. Наомі Кемпбелл і Тьєрі Мюглер [21]

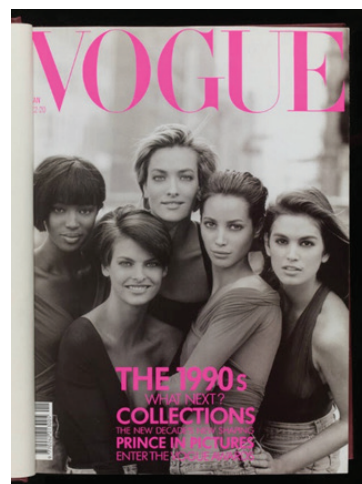

Рис. 6. Обкладинка журналу *Vogue*, січень 1990 р., видавництво *Condé Nast Publications Ltd.*, Лондон, Англія [22]

На рис. 7 – сукня від *Versace* на показі 1991 р. в м. Лос-Анджелес, (Каліфорнія, США); на рис. 8 – Н. Кемпбелл демонструє куртку *Versace* під час показу колекції осінь/зима 1992 р.

Д. Версаче був ключовим дизайнером у становленні «супермоделей» 1990-х років. Встановлення їхнього високого статусу було підкріплене серією ключових подій, першою з яких стала публікація фото моделей на обкладинці британського *Vogue* у січні 1990 року (рис. 6). Отримавши завдання сфотографувати нову жінку 1990-х рр., фотограф Пітер Ліндберг

зауважив, як розширилося визначення краси, і вирішив сфотографувати не одну, а п'ять моделей: Наомі Кемпбелл, Сінді Кроуфорд, Лінду Євангелісту, Тетяну Патіц і Крісті Тарлінгтон. Коли співак Джордж Майкл запросив цих же моделей для виконання фонограми в музичному кліпі на свій сингл «*Freedom! 90*», Версаче запросив Наомі Кемпбелл, Сінді Кроуфорд, Крісті Тарлінгтон і Лінду Євангелісту для своєї презентації осінь/зима 1991 р., де у фіналі він запропонував моделям крокувати під руку під трек Майкла. Саме з цих подій народилася «супермодель» [22].

Рис. 7. Н. Кемпбелл в сукні від Versace на показі в м. Лос-Анджелес, Каліфорнія, США, 1991 [5]

Рис. 8. Н. Кемпбелл демонструє куртку Versace під час показу колекції осінь/зима 1992 [5]

Рис. 9. Джанні Версаче і Н. Кемпбелл. Лондон, 1995 [14]

Рис. 10. Н. Кемпбелл (фрагмент падіння) під час показу колекції В. Вествуд. Париж, 1993 [17]

Рис. 11. Пара туфель на платформі, напис імені Н. Кемпбелл всередині; дизайн В. Вествуд, 1993. Музей V&A, Лондон

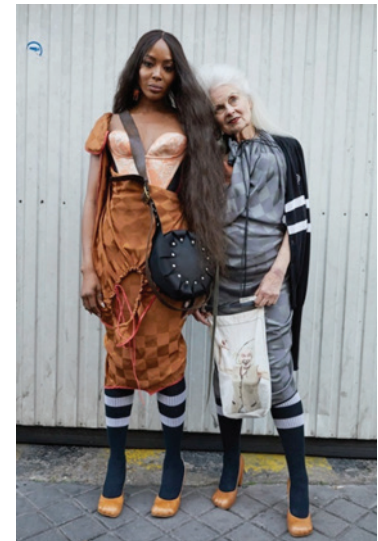

Рис. 12. Н. Кемпбелл і В. Вествуд [23]

Вів'єн Вествуд і Наомі Кемпбелл на-завжди пов'язав епізод в історії подіуму, коли супермодель впала у взутті на високій платформі під час показу колекції Вествуд у Парижі 1993 року і відреагувала сміхом (рис. 10). У 1990 р. дизайнерка запровадила стиль взуття на платформі Super Elevated Gillie, висота платформи якого до 1993 р. збільшилася до 21 см. Пізніше Кемпбелл зауважила, що падіння на подіумі спричинило злипання гумових панчіх. Ажіотаж у засобах масової інформації був настільки сильним, що інші дизайнери задля загострення уваги до своїх імен просили модель впасти під час їхніх показів, але вона відмовилася. «Це падіння є частиною мене, тому я володію

падінням. Це нормально, люди помиляються. Найголовніше для мене – просто встати і зробити це знову», – зауважує манекенниця [22]. Оригінальні туфлі, всередині яких було написано ім'я демонстраторки, були придбані Музеєм V&A в тому ж році (рис. 11).

Після смерті знаменитої британської модельєрки й активістки В. Вествуд, у 2022 р. Н. Кемпбелл опублікувала в Instagram про-никливе послання зі слайд-шоу з фотографій дизайнерки поруч із нею. Кемпбелл аплодувала життю 81-річної панк-рок-дамі і впливу, який вона справила на «чоловічу» індустрію моди, а також на її власну кар'єру та виховання. Кемпбелл з теплотою згадала своє дитинство, ставши свідком невинного розквіту

«революційної» панк-сцени в Англії, багато в чому завдяки впливу Вествуд. «Тоді я не знала, що зустріну Бів'єн Вествуд у 1986-му і не лише працюватиму з нею, а й зможу назвати її другом», – написала Кемпбелл [13].

Важливим результатом співтворчості манекенниці з французьким дизайнером Івом Сен Лораном стала перша публікація на обкладинці *Vogue* темношкірої моделі 1988 року. Кемпбелл неодноразово відзначала, що він дійсно допоміг темношкірим жінкам і змінив хід її кар'єри. «Моя перша обкладинка *Vogue* з'явилася завдяки цій людині, тому що коли я сказала йому: «Ів, вони не дадуть мені французьку обкладинку *Vogue*, вони не помістять на обкладинку чорношкіру дівчину», він відповів: «Я про це подбаю», і він так і зробив» [24]. Відомо, що дизайнер пригрозив відкликати свою рекламу з *Vogue*, якщо редакція не розмістить Кемпбелл на обкладинці. У результаті з'явилась перша обкладинка з темношкірою моделлю (рис. 13).

У знамениту епоху бренду Yves Saint Laurent «Le Smoking» – вузькі смокінги, – стали предметом розкоші, більшість з них були прикрашені блискучими чорними паетками. Супермодель Наомі Кемпбелл була постійним

гостем на подіумі Сен Лорана у 1990-х рр. у Парижі (востаннє вона брала участь у показах бренду 2002 року). Ретроспективне фото Кемпбелл з Івом Сен-Лораном (рис. 14), завантажене нею на своїй сторінці у Facebook [15] перед тим, як вона вийшла на подіум на честь його пам'яті у 2019 році.

Нинішній 2024 рік, окрім визнання спадщини Н. Кемпбелл як «обличчя» багатьох брендів, знаменував для неї ще одну важливу подію – вона офіційно отримала докторський ступінь університету креативних мистецтв м. Кентербері, Англія. Супермодель нагороджена почесним докторським ступенем на знак визнання її впливу і внеску в світову індустрію моди протягом десятиліть. Вона прийняла нагороду на сцені під час випускної церемонії в Королівському фестивальному залі, де виголосила емоційну промову перед випускниками: «Модна індустрія – це моя робота, але це також і моя пристрасть, і це такий привілей – бути визнаною, особливо тому, що я почала працювати в цій індустрії, коли мені було 15, і не зупинялася протягом останніх чотирьох десятиліть. Я присвятила все своє життя зміні світу моди на краще, кидаючи виклик індустрії, щоб забезпечити

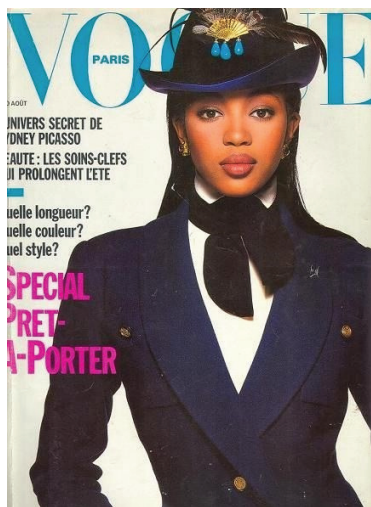

Рис. 13. Н. Кемпбелл на обкладинці французького журналу *Vogue*, 1988 [24]

Рис. 14. Н. Кемпбелл після демонстрації смокінгу на подіумі. Франція, 1990-ті рр. [15]

расову рівність на подіумі і за його межами, щоб зробити його місцем розмаїття, прийняття і краси». І її порада студентам – ніколи не здавайтесь! [18].

ВИСНОВКИ

Отже, у дослідженні проаналізовано вплив демонстраторки одягу Наомі Кемпбелл

на світову індустрію моди. Свідченням важливості врахування особистості демонстратора одягу в просуванні дизайнером модних інновацій став перший в історії моделінгу виставковий проєкт лондонського музею декоративно-прикладного мистецтва Victoria and Albert Museum. Виставка надала унікальну можливість дослідити численні аспекти кар'єри

манекенниці та оцінити її неминущий вплив на моду і культуру.

Проаналізовано найвагоміші творчі та комерційні тандеми манекенниці з такими дизайнерами, як Аззедін Алайя, Тьєрі Мюглер, Джанні Версаче, Вів'єн Вествуд, Ів Сен Лоран. Наведено зразки одягу та охарактеризовано особливості їх демонстрації Н. Кемпбелл, що доводить безпосередній вплив особистості моделі на сприйняття модного одягу аудиторією споживачів, його позначення на іміджі дизайнера та на фіксацію в історії модного бренду та в історії світової моди.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] 9 ключових фактів з життя Наомі Кемпбелл. URL: <https://vogue.ua/article/fashion/persona/klyuchovi-fakti-z-zhittya-naomi-kempbell-52342.html>
- [2] Alaïa. Exhibiting Fashion. <https://fashionexhibitionmaking.arts.ac.uk/alaia%E2%80%AF/>
- [3] Arora N. Naomi Campbell: The Unstoppable Diva of the Fashion World. URL: <https://medium.com/@nitisharora41/naomi-campbell-the-unstoppable-diva-of-the-fashion-world-42e87498fa21>
- [4] Arora N. Naomi In Fashion: A Retrospective Exhibition at the V&A Museum in London. URL: <https://medium.com/@nitisharora41/naomi-in-fashion-a-retrospective-exhibition-at-the-v-a-museum-in-london-c58059222b65>
- [5] Cusumano K. Versace Reunited Your Favorite '90s Supermodels for a Bold Tribute to Gianni Versace. <https://www.wmagazine.com/story/supermodels-reunion-gianni-versace-tribute-naomi-campbell-cindy-crawford>
- [6] Foreman K. Azzedine Alaïa Couture Fall 2017. URL: <https://wwd.com/runway/fall-couture-2017/paris/azzedine-alaia/review/>
- [7] Haworth K.T. Fashion Modeling Success Secrets Uncovered. Independently published (February 28, 2024). 124 p.
- [8] Jacquet M. Thierry Mugler in 9 cult collections. URL: <https://numero.com/en/non-classifiee-2/thierry-mugler-in-9-cult-collections-2/>
- [9] Judge L. Tunisian designer Azzedine Alaïa's works shine in V&A's Naomi Campbell exhibition. <https://www.thenationalnews.com/lifestyle/fashion-beauty/2024/06/22/azzedine-alaia-va-museum-naomi-campbell/>
- [10] King D. Fashion Modeling: The Everything Guide to Modeling. Lulu.com. 28 p.
- [11] London's Victoria and Albert Museum celebrates 'fashion legend' Naomi Campbell. <https://www.straitstimes.com/life/style/londons-victoria-and-albert-museum-celebrates-fashion-legend-naomi-campbell>
- [12] Michel Arnaud Fashion Photography Archive. URL: <https://fidmmuseum.org/2017/05/happy-birthday-naomi-campbell.html>
- [13] Naomi Campbell Remembers Her Viral Fall in Vivienne Westwood's 12-Inch Heels in Tribute Post Following Designer's Death. URL: <https://>

[footwearnews.com/fashion/celebrity-style/naomi-campbell-fall-vivienne-westwood-heels-runway-1202972878/](https://www.footwearnews.com/fashion/celebrity-style/naomi-campbell-fall-vivienne-westwood-heels-runway-1202972878/)

[14] Naomi Campbell. <https://www.facebook.com/photo/?fbid=10156642889302893&set=pcb.10156642889982893>

[15] Naomi Campbell. URL: <https://www.facebook.com/NaomiCampbell/posts/mr-yves-saint-laurent-you-believed-in-me-and-stood-by-my-side-when-i-needed-it-m/10156806917177893/>

[16] Panizza R. Me, Gianni And the Butterfly. https://www.vogue.it/en/fashion/news/2017/07/12/me-gianni-and-the-butterfly-naomi-campbell-interview-vogue-italia/?refresh_ce=

[17] Rodgers D. Vivienne Westwood is 80! URL: <https://www.dazeddigital.com/fashion/article/52412/1/vivienne-westwood-birthday-80-catwalk-moments-naomi-campbell-london-fashion/slide-2>

[18] Sanchez C. Naomi Campbell thanks her baby daughter after receiving an honorary doctorate. URL: <https://www.harpersbazaar.com/uk/celebrities/news/a40583228/naomi-campbell-thanks-daughter-honorary-doctorate/>

[19] Spedding E. Naomi Campbell's 40 Extraordinary Years in Fashion Will Be the Subject of an Exhibition in London. URL: <https://www.vogue.com/article/naomi-campbell-victoria-and-albert-museum-exhibition-announcement>

[20] Strunck C., Davis J. Naomi: In Fashion will chart the supermodel's legendary life and career. URL: <https://www.harpersbazaar.com/uk/fashion/fashion-news/a45451478/v-and-a-museum-naomi-campbell-exhibition/>

[21] Thierry Mugler archives. URL: <https://www.bellazon.com/images/image.php?id=6093684&tid=65345>

[22] Top 10 Naomi Campbell looks. https://www.vam.ac.uk/articles/naomi-campbells-top-10-looks?srsltid=AfmBOopq_9DDe9-RjOL_R5G9GaZCtqXYAn2VvtgacdPzCqp88O4gMQka

[23] Wright A. Dame Vivienne Westwood – 1941-2022. URL: <https://www.wonderlandmagazine.com/2022/12/30/dame-vivienne-westwood-legacy/>

[24] Wu P. The life of Yves Saint Laurent: How the legendary couturier changed fashion forever. URL: <https://www.buro247.my/fashion/features/the-life-of-yves-saint-laurent.html>

[25] Yu Aileen. Instagirls, nepotism and diversity: What makes a model today. URL: <https://fashionunited.uk/news/fashion/instagirls-nepotism-and-diversity-what-makes-a-model-today/2020022847740>

REFERENCES

- [1] 9 kliuchovykh faktiv z zhittia Naomi Kempbell [9 key facts from Naomi Campbell's life] (2024). Retrieved from: <https://vogue.ua/article/fashion/persona/klyuchovi-fakti-z-zhittya-naomi-kempbell-52342.html> [in Ukrainian].
- [2] Alaïa. Exhibiting Fashion (2024). Retrieved from: <https://fashionexhibitionmaking.arts.ac.uk/alaia%E2%80%AF/> [in English]
- [3] Arora, N. (2023). Naomi Campbell: The Unstoppable Diva of the Fashion World. Retrieved

from: <https://medium.com/@nitisharora41/naomi-campbell-the-unstoppable-diva-of-the-fashion-world-42e87498fa21> [in English]

[4] Arora, N. (2024). Naomi In Fashion: A Retrospective Exhibition at the V&A Museum in London. Retrieved from: <https://medium.com/@nitisharora41/naomi-in-fashion-a-retrospective-exhibition-at-the-v-a-museum-in-london-c58059222b65> [in English]

[5] Cusumano, K. (2017). Versace Reunited Your Favorite '90s Supermodels for a Bold Tribute to Gianni Versace. Retrieved from: <https://www.wmagazine.com/story/supermodels-reunion-gianni-versace-tribute-naomi-campbell-cindy-crawford> [in English]

[6] Foreman, K. (2017). Azzedine Alaïa Couture Fall 2017. Retrieved from: <https://wwd.com/runway/fall-couture-2017/paris/azzedine-alaia/review/> [in English]

[7] Haworth, K.T. (2024). Fashion Modeling Success Secrets Uncovered. Independently published (February 28, 2024). 124 p. [in English]

[8] Jacquet, M. (2020). Thierry Mugler in 9 cult collections. Retrieved from: <https://numero.com/en/non-classifiee-2/thierry-mugler-in-9-cult-collections-2/> [in English]

[9] Judge, L. (2024). Tunisian designer Azzedine Alaïa's works shine in V&A's Naomi Campbell exhibition. <https://www.thenationalnews.com/lifestyle/fashion-beauty/2024/06/22/azzedine-alaia-va-museum-naomi-campbell/> [in English]

[10] King, D. (2016). Fashion Modeling: The Everything Guide to Modeling. North Carolina, US: Lulu.com. 28 p. [in English]

[11] London's Victoria and Albert Museum celebrates 'fashion legend' Naomi Campbell (2024). Retrieved from: <https://www.straitstimes.com/life/style/londons-victoria-and-albert-museum-celebrates-fashion-legend-naomi-campbell> [in English]

[12] Michel Arnaud Fashion Photography Archive (2024). Retrieved from: <https://fidmmuseum.org/2017/05/happy-birthday-naomi-campbell.html> [in English]

[13] Naomi Campbell Remembers Her Viral Fall in Vivienne Westwood's 12-Inch Heels in Tribute Post Following Designer's Death (2022). Retrieved from: <https://footwearnews.com/fashion/celebrity-style/naomi-cambell-fall-vivienne-westwood-heels-runway-1202972878/> [in English]

[14] Naomi Campbell (2019). Personal profile of Naomi Campbell on Facebook. Retrieved from: <https://www.facebook.com/photo?fbid=10156642889302893&set=pcb.10156642889982893> [in English]

[15] Naomi Campbell (2019). Personal profile of Naomi Campbell on Facebook. Retrieved from: <https://www.facebook.com/NaomiCampbell/posts/mr-yves-saint-laurent-you-believed-in-me-and-stood-by-my-side-when-i-needed-it-m/10156806917177893/> [in English]

[16] Panizza, R. (2017). Me, Gianni And the Butterfly. Retrieved from: https://www.vogue.it/en/fashion/news/2017/07/12/me-gianni-and-the-butterfly-naomi-campbell-interview-vogue-italia/?refresh_ce= [in English]

[17] Rodgers, D. (2021). Vivienne Westwood is 80! Retrieved from: <https://www.dazeddigital.com/fashion/article/52412/1/vivienne-westwood-birthday-80-catwalk-moments-naomi-campbell-london-fashion/slide-2> [in English]

[18] Sanchez, C. (2024). Naomi Campbell thanks her baby daughter after receiving an honorary doctorate. Retrieved from: <https://www.harpersbazaar.com/uk/celebrities/news/a40583228/naomi-campbell-thanks-daughter-honorary-doctorate/> [in English]

[19] Spedding, E. (2023). Naomi Campbell's 40 Extraordinary Years in Fashion Will Be the Subject of an Exhibition in London. Retrieved from: <https://www.vogue.com/article/naomi-campbell-victoria-and-albert-museum-exhibition-announcement> [in English]

[20] Strunck, C., Davis J. (2024). Naomi: In Fashion will chart the supermodel's legendary life and career. Retrieved from: <https://www.harpersbazaar.com/uk/fashion/fashion-news/a45451478/v-and-a-museum-naomi-campbell-exhibition/> [in English]

[21] Thierry Mugler archives (2018). Retrieved from: <https://www.bellazon.com/images/image.php?id=6093684&tid=65345> [in English]

[22] Top 10 Naomi Campbell looks (2024). Retrieved from: https://www.vam.ac.uk/articles/naomi-campbells-top-10-looks?srsId=AfmBOopq_9DDe9-RjOL_R5G9GaZCtqXYAn2VVtgacdPzCqp8804gMQka [in English]

[23] Wright, A. (2022). Dame Vivienne Westwood – 1941-2022. Retrieved from: <https://www.wonderlandmagazine.com/2022/12/30/dame-vivienne-westwood-legacy/> [in English]

[24] Wu, P. (2023). The life of Yves Saint Laurent: How the legendary couturier changed fashion forever. Retrieved from: <https://www.buro247.my/fashion/features/the-life-of-yves-saint-laurent.html> [in English]

[25] Yu, A. (2020). Instagirls, nepotism and diversity: What makes a model today. Retrieved from: <https://fashionunited.uk/news/fashion/instagirls-nepotism-and-diversity-what-makes-a-model-today/2020022847740> [in English]

ABSTRACT

Dykhnych L. Analysis of the top model Naomi Campbell`s influence on the global fashion industry (based on the Victoria and Albert museum exhibition, London)

The aim of the article is to analyse the main stages of N. Campbell's professional career and identify the main factors of her influence on the global fashion industry

Methodology. Biographical, historical and chronological methods have been used in the study, as well as methods of costume samples and photographic materials figurative stylistic and formal analysis.

Summary. *The factors of influence of the top model Naomi Campbell's professional activities on the global fashion industry have been analysed in the study. The most important stages of the fashion model's career have been highlighted, and the peculiarities of cooperation with designers and its influence on fashion designs promotion have been determined based on the samples of clothes, shoes and accessories presented at the first exhibition in the history of modelling 'NAOMI: In Fashion' at the Victoria and Albert Museum in London. The historical background of the term and the establishment of the «supermodel» status, related to the activities of D. Versace and several key events, the first of which was the models photos publication, including photo of N. Campbell on the cover of the British magazine Vogue in January 1990, have been identified.*

The study demonstrates that N. Campbell's legacy is a significant page in the history of both numerous clothing brands and world fashion, reflected in podium shows, publications of leading fashion magazines, participation in cultural and artistic orientation public events, as well as in mentoring and supporting young models. Campbell's activism is evident in her advocacy for diversity in fashion: she has consistently raised her voice to address inequalities in the industry, advocating for greater representation of black models. Her efforts not only led to change, but also inspired countless others in the fashion world to follow suit. Campbell's proactive attitude is clearly reflected in her promotion of diversity in fashion: she has consistently raised her voice to address inequalities in the industry, advocating for greater representation of black models. Her efforts not only led to positive changes, but also inspired plenty of other people in the fashion world to follow her example.

The scientific novelty. *The creative path, peculiarities of collaboration with designers, and the role of a single model in the presentation practices of a costume were analysed for the first time in art history research on design. The source of the research is the first project in the world exhibition practice, which is currently presented at the Victoria and Albert Museum in London.*

Practical significance. *The results of the study can be used as a basis for monographs, textbooks, and lecture courses on the history of design and the history of modelling.*

Keywords: *fashion design, modelling, top model, fashion publication, exhibition, costume presentation, fashion history.*

AUTHOR'S NOTE:

Dykhnych Ludmila, *Candidate of Historical Sciences, Professor at the Department of Fashion and Show Business, Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine, e-mail: dl5020640@gmail.com, orcid: 0000-0003-1778-7551*